

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
46

RYNEK OWOCÓW I WARZYW

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2584

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU OWOCÓW I WARZYW:

Bożena Nosecka

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Bożena Nosecka
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1130 egz. Ark. wyd. 6,71

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	7
II. Owoce	8
1. Rynek w UE <i>dr Bożena Nosecka, mgr inż. Janusz Mierwiński</i>	8
2. Rynek w Polsce	10
2.1. Produkcja <i>mgr inż. Jan Świetlik</i>	10
2.2. Przetwórstwo <i>dr Bożena Nosecka, dr Iwona Szczepaniak</i>	13
2.3. Handel zagraniczny <i>dr Bożena Nosecka</i>	17
2.4. Ceny i spożycie <i>mgr inż. Irena Strojewska</i>	25
III. Warzywa	28
1. Rynek w UE <i>dr Bożena Nosecka, mgr inż. Janusz Mierwiński</i>	28
2. Rynek w Polsce	30
2.1. Produkcja <i>mgr inż. Tomasz Smoleński</i>	30
2.2. Przetwórstwo <i>dr Bożena Nosecka</i>	34
2.3. Handel zagraniczny <i>mgr Anna Bugała</i>	35
2.4. Ceny i spożycie <i>mgr inż. Irena Strojewska</i>	42
IV. Działania Agencji Rynku Rolnego na rynku owoców i warzyw <i>mgr inż. Marek Dyngus</i>	45
Aneks	50

Według danych GUS, zbiory owoców w Polsce w 2014 r. wyniosły 4,2 mln ton i były o 1,4% większe niż w roku poprzednim. Decydujący był wzrost o 3,6% do 3,2 mln produkcji jabłek. Większe były również zbiory: śliwek, czereśni, malin i truskawek. Zbiory pozostałych owoców obniżyły się, a najgłębszy był spadek zbiorów porzeczek czarnych (o 20%). Produkcja warzyw gruntowych wzrosła o 15,9% do 4,6 mln ton. Najbardziej zwiększyły się zbiory kapusty, cebuli i buraków, a najmniej pomidorów. Zbiory warzyw spod osłon (głównie pomidorów i ogórków) spadły o 1,4% do 968 tys. ton. W krajach UE-28 zbiory owoców wzrosły z 37,8 do 38 mln ton (obniżyły się tylko zbiory owoców cytrusowych, winogron, i orzechów laskowych), a produkcja warzyw była większa o 2,5% i wyniosła 62,3 mln ton. Nieznacznie mniejsza była tylko produkcja papryki i porów.

Ocenia się, że w sezonie 2014/15 produkcja przetworów owocowych w Polsce była o 5% większa niż w sezonie poprzednim i wyniosła 1065 tys. ton. Decydujący był wzrost do rekordowego poziomu 335 tys. ton produkcji zagęszczonego soku jabłkowego (łącznie z sokami mieszanymi z sokami importowanymi). Zwiększyła się również produkcja dżemów, przecierów oraz konserw i suszy owocowych. Produkcja owoców mrożonych pozostała na poziomie 415-416 tys. ton (wzrosła produkcja mrożonych truskawek i malin, a zmniejszyła się mrożonych wiśni i porzeczek). Obniżyła się produkcja soków zagęszczonych produkowanych z owoców kolorowych. Produkcja przetworów warzywnych wzrosła o 2% do 1170 tys. ton. Większa była produkcja niemal wszystkich przetworów, w tym dominujących w produkcji, warzyw mrożonych. Łączna produkcja soków pitnych, nektarów oraz napojów owocowych i owocowo-warzywnych zwiększyła się z 1,15 do 1,60 mln ton. Produkcja w sezonie 2014/15 była jedynie nieznacznie niższa od rekordowo wysokiej w sezonie 2007/08.

Eksport owoców z Polski zmniejszył się o niemal 20% do 1,1 mln ton, a eksport warzyw świeżych spadł o 8% do 0,5 mln ton. Spadek eksportu spowodowany był wprowadzeniem przez Rosję od sierpnia 2014 r. embarga na przywóz świeżych owoców i warzyw (oraz mrożonek i suszy) z krajów Unii Europejskiej. O zmniejszeniu eksportu owoców świeżych zdecydowało obniżenie z 1,1 do 0,9 mln ton eksportu jabłek. Mniejsza była też zagraniczna sprzedaż gruszek oraz reeksport owoców południowych. Spośród warzyw najbardziej zmniejszył się eksport produktów, w sprzedaży których udział dostaw do Rosji był największy, tj. pomidorów, marchwi, ogórków, a przede wszystkim kapusty pekińskiej. Łączny eksport przetworów owocowych i warzywnych wzrósł z 1,47 do 1,49 mln ton. Najbardziej zwiększył się eksport zagęszczonego soku jabłkowego. W wyniku sprzedaży zapasów z sezonu poprzedniego wzrósł również eksport mrożonych owoców oraz zagęszczonych soków wytwarzanych z owoców kolorowych. Rosyjskie embargo spowodowało natomiast zmniejszenie eksportu mrożonych warzyw. Udział Rosji w zagranicznej sprzedaży mrożonych warzyw w latach 2011-2013 wyniósł 18% (a mrożonych owoców ok. 5%). Rosyjskie embargo wpłynęło również na spadek eksportu suszy warzywnych. W sezonie 2014/15 większy był eksport konserw, marynat warzywnych, przecierów owocowych, przetworów z orzechów ziemnych oraz przetworów pomidorowych.

W wyniku rosyjskiego embarga i relatywnie dużych zbiorów w Polsce oraz w krajach UE, ceny eksportowe niemal wszystkich owoców, warzyw i ich przetworów były niższe, niż w sezonie 2013/14. Wzrosły jedynie ceny malin i ich przetworów, kalafiorów, keczupu oraz będących w znacznym stopniu przedmiotem reeksportu przetworów z oliwek, suszonej cebuli i mrożonych jagód. Spadek cen eksportowych większości produktów ogrodniczych i ich przetworów spowodował większe niż wolumenu obniżenie

wpływów z eksportu świeżych owoców i warzyw i zmniejszenie wartości eksportu przetworów owocowych i warzywnych. Łączne wpływy z eksportu całej tej grupy towarowej obniżyły się z 2,52 do 2,18 mld euro (o 13,5%), a łącznie z pieczarkami i ich przetworami z 2,91 do 2,57 mld euro (o 11,7%). Eksport produktów ogrodnictwa (razem z pieczarkami) stanowił 11,9% wartości eksportu produktów sektora rolno-spożywczego, wobec 13,8% w sezonie 2013/14.

Zmniejszenie skali reeksportu spowodowało spadek przywozu większości owoców południowych, w tym głównie owoców cytrusowych, winogron i owoców kiwi. Duża podaż w kraju wpłynęła również na obniżenie przywozu owoców strefy umiarkowanej oraz większości warzyw. Łączny import owoców zmniejszył się o ok. 5% do 1,3 mln ton, a warzyw o 9% do 480 tys. ton. Import przetworów owocowych i warzywnych obniżył się zaledwie o 1% do 590 tys. ton. Spadkowi przywozu mrożonek, konserw, suszy, marynat i zagęszczonego soku jabłkowego towarzyszył wzrost importu zagęszczonych soków wytwarzanych z owoców południowych oraz przetworów z pomidorów – głównie koncentratu pomidorowego. W wyniku wzrostu cen wielu produktów świeżych i przetworzonych (głównie koncentratu soku pomarańczowego, koncentratu pomidorowego, przetworów z orzechów, oliwek i ananasów) wartość importu owoców, warzyw i ich przetworów obniżyła się zaledwie o 0,3% do 2,24 mld euro. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego produktami tej grupy towarowej zmniejszyło się z 663 do 327 mln euro, a bez pieczarek i ich przetworów saldo było ujemne na poziomie 56 mln euro, wobec dodatniego w wysokości 274 mln euro w sezonie 2013/14. Ujemne było zarówno saldo handlu owocami i ich przetworami jak i produktami warzywnictwa.

Ceny skupu niemal wszystkich owoców i warzyw były niższe niż w sezonie 2013/14. Najbardziej spadły ceny wiśni,

porzeczek czarnych oraz kapusty i cebuli. Geny jabłek deserowych obniżyły się o 13%, a kierowanych do przetwórstwa o ponad 44%. Wyższe były jedynie ceny skupu malin, gruszek i czereśni. Opłacalność produkcji większości owoców i warzyw (poza malinami i czereśniami) znacząco się pogorszyła. Głęboko nieopłacalna była produkcja porzeczek czarnych i wiśni. Nieopłacalna była również produkcja truskawek i jabłek. Różnice cen zbytu i kosztów surowca w produkcji większości przetworów owocowych i warzywnych nie odbiegały znacząco od poziomu z sezonu 2013/14. Wskaźniki finansowe przemysłu owocowo-warzywnego w 2014 r. i w sezonie 2014/15 r. były lepsze niż w analogicznych okresach poprzednich.

W sezonie 2014/15 ceny detaliczne owoców, warzyw oraz ich przetworów były niższe niż w sezonie poprzednim, a ich spadek był głębszy od średniego dla żywności i napojów bezalkoholowych. Najbardziej zmniejszyły się ceny detaliczne jabłek, kapusty, kalafiorów i ogórków. W wyniku spadku cen spożycie owoców świeżych i ich przetworów zwiększyło się w gospodarstwach domowych o 5% do 44 kg w przeliczeniu na osobę, a konsumpcja warzyw i ich przetworów wzrosła z 58,7 do 59,5 kg/osobę.

Przewiduje się, że w 2015 r. zbiory owoców będą nieznacznie mniejsze niż w roku poprzednim. Wzrośnie jedynie produkcja gruszek, aronii i borówek. Zbiory jabłek pozostaną na poziomie 3,2 mln ton. Obniży się również produkcja większości gatunków warzyw gruntowych.

Ceny większości owoców i warzyw powinny być wyższe od relatywnie niskich w sezonie 2014/15. Na wzrost cen jabłek przemysłowych oraz wiśni wskazuje duże zapotrzebowanie na te owoce krajowych zakładów przetwórczych. Wyższe będą również ceny truskawek. Niższe były ceny skupu agrestu. Spośród warzyw najbardziej zwiększyć się mogą ceny kapusty.

W sezonie 2015/16 większa będzie produkcja przetworów pomidorowych. Utrzyma się tendencja wzrostowa produkcji konserw owocowych i warzywnych, przetworów z orzechów oraz dżemów i przecierów owocowych. Nie zmieni się znacząco produkcja marynat warzywnych. Zmniejszyć się może produkcja zagęszczonego soku jabłkowego, owoców i warzyw mrożonych oraz kapusty kwaszonej. Wzrośnie łączna produkcja soków pitnych, nektarów i napojów, a najbar-

dziej zwiększy się produkcja soków tłoczonych bezpośrednio z surowców – głównie z jabłek.

Eksport owoców i warzyw świeżych oraz większości ich przetworów nie powinien być mniejszy niż w sezonie 2014/15. Wzrosną ceny eksportowe produktów tej grupy towarowej. Większy może być przywóz owoców południowych (głównie winogron i arbuzów), zagęszczonych soków owocowych, koncentratu pomidorowego, przetworów z oliwek oraz warzyw ciepłolubnych (głównie pomidorów, ogórków i papryki). Ceny większości importowanych produktów nie powinny być wyższe niż w sezonie 2014/15. Obniżą się, w relacji do bardzo wysokich w sezonie poprzednim, ceny importowe suszonych śliwek, suszonej cebuli, przetworów z oliwek oraz cytryn i soku cytrynowego. W wyniku spodziewanego wzrostu cen eksportowych zwiększyć się mogą wpływy z eksportu owoców, warzyw i ich przetworów, a saldo handlu zagranicznego może być ponownie dodatnie.

Wyższe mogą być ceny detaliczne większości owoców, warzyw i ich przetworów, co zadecyduje o spadku ich spożycia w stosunku do relatywnie wysokiego w sezonie 2014/15.

SUMMARY

According to the CSO data, the harvest of fruit in Poland in 2014 amounted to 4.2 million tonnes and was by 1.4% higher than in the previous year. Crucial was the increase in the production of apples, by 3.6% to 3.2 million. Higher was also the harvest of: plums, sweet cherries, raspberries and strawberries. The harvest of other fruit decreased, and the greatest was the decrease in the harvest of black currants (by 20%). The production of field vegetables increased by 15.9% to 4.6 million tonnes. The greatest increase took place in the harvest of cabbage, onion and beetroot, and the lowest – in the harvest of tomatoes.

The harvest of greenhouse vegetables (mainly tomatoes and cucumbers) decreased by 1.4% to 968 thousand tonnes. In the EU-27 countries, the harvest of fruit increased from 37.8 to 38 million tonnes (only the harvest of citrus fruit, grapes and hazelnuts decreased), and the production of vegetables was higher by 2.5% and amounted to 62.3 million tonnes. Slightly lower was only the production of pepper and leeks.

It is estimated that in the season of 2014/15, the production of fruit products in Poland was by 5% higher than in the previous season and amounted to

1,065 thousand tonnes. Crucial was the increase, to the record-breaking level of 335 thousand tonnes, in the production of concentrated apple juice (including juices mixed with imported juices). Also, the production of jams, purees and canned and dried fruit increased. The production of frozen fruit remained at the level of 415-416 thousand tonnes (the production of frozen strawberries and raspberries increased while the production of frozen cherries and currants decreased). The production of concentrated juice made of coloured fruit decreased. The production of vegetable products increased by 2% to 1,170 thousand tonnes. Higher was

the production of almost all products, including frozen vegetables dominant in the production. The total production of drinkable juices, nectars as well as fruit and fruit and vegetable beverages increased from 1.15 to 1.60 million tonnes. The production in the season of 2014/15 was only slightly lower than the record high production in the season 2007/08.

The export of fruit from Poland decreased by almost 20% to 1.1 million tonnes and the export of fresh vegetables decreased by 8% to 0.5 million tonnes. The decrease in the export resulted from the fact that since August 2014 Russia introduced the embargo on the import of fresh fruit and vegetables (also frozen and dried ones) from the European Union countries. The reduction in the export of fresh fruit was determined by the reduced export of apples, from 1.1 to 0.9 million tonnes. Lower were also the foreign sales of pears and re-export of exotic fruit. Among vegetables, the largest decrease took place in case of the export of products, in sales of which the share of supplies to Russia was the largest, i.e. tomatoes, carrots, cucumbers, and above all, napa cabbage. The total export of fruit and vegetable products increased from 1.47 to 1.49 million tonnes. The export of concentrated apple juice increased most. As a result of selling stocks from the previous season, the export of frozen fruit and concentrated juices made of coloured fruit also increased. On the other hand, the Russian embargo resulted in the reduced export of frozen vegetables. The share of Russia in foreign sales of frozen vegetables in the years 2011-2013 accounted for 18% (and in case of frozen fruit about 5%). The Russian embargo also affected the decrease in the export of dried vegetables. In the season of 2014/15, the export of canned and pickled vegetables, fruit purees, peanut products and tomato products was higher.

As a result of the Russian embargo and the relatively large harvest in Poland and in the EU countries, the export prices of almost all fruit, vegetables and their products were lower than in the season of 2013/14. The rise took place only in

case of the prices of raspberries and their products, cauliflowers, tomato ketchup as well as processed olives, dried onions and frozen berries being to a large extent the subject of re-export. The decrease in the export prices of most horticultural products and their products has resulted in the greater than the volume reduction in revenue from the export of fresh fruit and vegetables and the reduction in the value of the export of fruit and vegetable products. The total revenue from the export of this entire product group decreased from EUR 2.52 to 2.18 billion (by 13.5%), and together with champignons and their products from EUR 2.91 to 2.57 billion (by 11.7%). The export of horticultural products (including champignons) accounted for 11.9% of the export value of products of the agri-food sector, when compared to 13.8% in the season of 2013/14.

The reduction in the scale of re-export resulted in the decreased import of most exotic fruit, mainly citrus fruit, grapes and kiwifruit. The large supply in the country also affected the reduced import of temperate zone fruit and most vegetables. The total import of fruit decreased by about 5% to 1.3 million tonnes, and of vegetables by 9% to 480 thousand tonnes. The import of fruit and vegetable products decreased only by 1% to 590 thousand tonnes. The decreased import of frozen, canned, dried, pickled fruit and vegetables and concentrated apple juice was accompanied by the increased import of concentrated juices made of exotic fruit and tomato products – mainly tomato concentrate. As a result of the rise in the prices of many fresh and processed products (mainly concentrated orange juice, tomato concentrate, nut, olive and pineapple products), the import value of fruit, vegetables and their products decreased just by 0.3% to EUR 2.24 billion. The positive balance of foreign trade in products of this commodity group decreased from EUR 663 to 327 million, and except for champignons and their products the balance was negative at the level of EUR 56 million, when compared to the positive balance of EUR 274 million in the

season of 2013/14. The balance of trade in both fruit and their products as well as vegetable products was negative.

The buying-in prices of almost all fruit and vegetables were lower than in the season of 2013/14. The greatest decrease was in case of the prices of sweet cherries, black currants, cabbage and onion. The prices of table apples decreased by 13%, and those intended for processing by more than 44%. Higher were only the buying-in prices for raspberries, pears and cherries. The profitability of the production of most fruit and vegetables (except raspberries and sweet cherries) deteriorated significantly. Highly unprofitable was the production of black currants and cherries. Unprofitable was also the production of strawberries and apples. The differences in the selling prices and the costs of raw material in the production of most fruit and vegetable products did not differ significantly from the level of the season of 2013/14. The financial ratios of the fruit and vegetable industry in 2014 and in the season of 2014/15 were better than in previous periods.

In the season of 2014/15, the retail prices of fruit, vegetables and their products were lower than in the previous season, and their decrease was higher than the average one for food and non-alcoholic beverages. The retail prices of apples, cabbage, cauliflowers and cucumbers decreased most. As a result of the decreased prices, the consumption of fresh fruit and their products increased in households by 5% to 44 kg per capita, and the consumption of vegetables and their products increased from 58.7 to 59.5 kg/per capita.

It is anticipated that in 2015, the harvest of fruit will be slightly lower than in the previous year. Only the production of pears, chokeberry and blueberries will increase. The harvest of apples will remain at the level of 3.2 million tonnes. The production of most species of field vegetables will also decrease.

The prices of most fruit and vegetables should be higher than the relatively low ones in the season of 2014/15. The rise in the price of industrial apples and cherries indicates the strong demand for these fruit on the part of national processing plants. Higher will also be the prices of strawberries. Lower were the buying-in prices of gooseberry. Among vegetables, the prices of cabbage are most likely to rise.

In the season of 2015/16, higher will be the production of tomato products. The upward trend in the production of canned fruit and vegetables, nut products as well as jams and fruit purees will continue. The production of pickled vegetables will not change significantly.

The production of concentrated apple juice, frozen fruit and vegetables and sauerkraut may decrease. The total production of drinkable juices, nectars and beverages will increase, and the greatest increase will occur in the production of juices squeezed directly from raw materials – mainly apples.

The export of fresh fruit and vegetables and most products should not be lower than in the season of 2014/15. The export prices of products from this commodity group will rise. Higher may be the import of exotic fruit (mainly grapes and watermelons), concentrated fruit juices, tomato concentrate, products of olives and thermophilic vegetables (mainly tomatoes,

cucumbers and pepper). The prices of most imported products should not be higher than those in the season of 2014/15. The import prices of prunes, dried onions, olive products as well as lemons and lemon juice will decrease, in relation to the very high prices in the previous season. As a result of the expected rise in the export prices, the revenue from the export of fruit, vegetables and their products may increase, and the foreign trade balance may be positive again.

Higher may be the retail prices of most fruit, vegetables and their products, which will determine their decreased consumption in relation to the relatively high one in the season of 2014/15.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2015 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2015 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>